

شریعتی، علی، ۱۳۱۲-۱۳۵۶.
ما و اقبال / از علی شریعتی؛ [گردآورده دفتر تدوین و تنظیم مجموعه آثار معلم شهید دکتر علی شریعتی] -
[تهران]: الهام، ۱۳۶۷.
و، ۳۵۶ ص: نمونه. - (مجموعه آثار / علی شریعتی: ۵)
فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیفا.
چاپ قبلی: حسینیه ارشاد: ۱۳۵۷.
چاپ نهم: ۱۳۸۴
۱. اقبال. لاهوری، محمد، ۱۸۷۷-۱۹۳۸. الف. دفتر تدوین و تنظیم مجموعه آثار معلم شهید دکتر علی
شریعتی. ب. عنوان. ج. فروست.

۲۹۷/۲۸

BP۲۳۳/۴ ش ۴

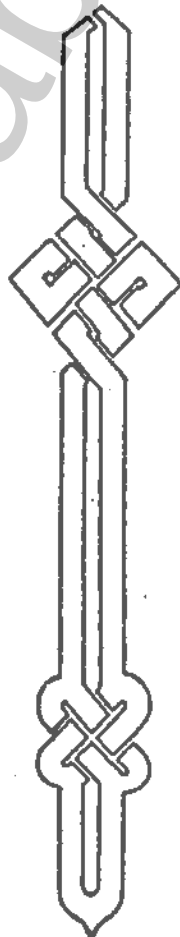
ش. ۵

۶۸-۱۱۷/۷۵ م*

کتابخانه ملی ایران

مجموعه آثار

۵

ما و اقبال

نوشتۀ: دکتر علی شریعتی

○ ما و اقبال

(مجموعه آثار شماره ۵)

○ دکتر علی شریعتی

○ چاپ نهم (چاپ اول با حروفچینی جدید): سال ۱۳۸۴

○ حروفچینی و صفحه‌آرایی: مؤسسه بروجردی

○ لیتوگرافی: ارکیده

○ شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه

○ چاپخانه: پیام

○ ناشر: الهام - بنیاد فرهنگی دکتر علی شریعتی

خیابان انقلاب - رویروی دانشگاه تهران، خیابان فروردین

خیابان وحید نظری، شماره ۲۳۴، تلفن و دورنگار: ۶۴۶۸۰۱۰

قیمت: ۲۳۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

مجموعه آثار
برادر شهید دکتر علی شریعتی

غرض از انتشار این مجموعه - به یاری خدا و با پایمردی «فئه‌ای قبل» - تدوین و چاپ کلیه نوشته‌ها و گفته‌های منتشر شده و منتشر نشده برادر شهید دکتر علی شریعتی، به روشی دقیق، با در نظر گرفتن کلیه تصحیحات تجدیدنظرهای وی و با پرهیز از هر گونه دخل و تصرف، در آثار اوست. از این رو کلیه نوشته‌ها و گفته‌هایی که تحت نظر آن برادر به چاپ نرسیده‌اند، برای جلوگیری از هر گونه سوء تفاهم بی‌عوضانه و مشخص کردن غرض‌ورزی‌ها و جنجال‌های «دستوری» بار دیگر، با نوشته‌های اصلی و با نوارها، دقیقاً مطابقت می‌شوند. کوشش می‌شود که تمامی مطالب مربوط به یک موضوع - که فعلاً در جزوه‌های کوچک و متوسط پراکنده‌اند - در یک یا چند مجلد با عنوان واحد طبع و نشر گردند. اینکار در واقع اجرای خواست برادر شهید ماست (ر ک) به وصیت وی در مجموعه آثار، ش ۱).

در پیوست‌های هر یک از مجلدات علاوه بر فهرست اعلام و... فهرستی نسبتاً کامل از مفاهیم و اصطلاحات و تعبیرات بدست داده می‌شود. کوشش برادر شهید ما در بکار گرفتن

مفاهیم و تعبیرات موجود در فرهنگ و معارف اسلامی یکی از «باقیات صالحات» اوست و توجه به این قسمت اصولاً به قصد استفاده بیشتر و بهتر از این میراث و یادگیری و دنبال کردن این کوشش است.

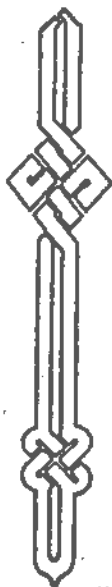
نیز به منظور روشن شدن برخی از نکات و یا ذکر مآخذی که در متن بدان‌ها اشارت رفته است یادداشت‌ها و توضیحاتی کوتاه در بخش پیوست‌ها افزوده می‌شوند.

یادآوری این نکته به‌جاست که بخش پیوست‌ها، توسط ناشر این مجموعه تهیه می‌شود و بنابراین «دفتر» مسئول کلیه ناپسامانی‌ها و نارسائی‌های آنست. با اینهمه امیدواریم، که شاگردان و یاران آن برادر در کتب این مجموعه اصیل‌ترین و مطمئن‌ترین وجوه آثار وی را بیابند و به کمک آن بتوانند آثارش را از شر تحریف‌ها در امان نگهدارند. چنین باد.

والله الهادی الی سبیل الرشاد

دفتر تدوین و انتشار

مجموعه آثار برادر شهید دکتر علی شریعتی

فهرست مطالب

۹	یادداشت ناشر
۲۸۸-۱۳	ما و اقبال
۱۵	پیشگفتار
۱۲۴-۳۱	دفتر اول: اقبال مصلح قرن اخیر
۳۵	«من مسلمان» در این عصر رنجهایش و پرسشهایش
۳۷	رنجهای قرن بیستمی من
۳۸	اسلام تجزیه شده، علی متلاشی شده
۴۲	تجدید ساختمان
۲۸۰-۱۲۵	دفتر دوم: ما و اقبال
۱۳۶	قرن بیستم
۱۴۲	خدا لایموت است *
۱۴۶	ما *
۱۴۹	اقبال *
۱۵۴	بینش اصیل اسلامی *
۱۵۹	اقبال *

* عناوینی که در کنار آنها * (ستاره) است تنها در فهرست مطالب آمده است
و از ماست (دفتر).

۱۷۰	جهان بینی اقبال
۱۸۴	بینائی آشناک خونین معنی باب *
۲۲۵	ایمان و اسلامی که به هراس می افکند *
۲۲۸	مذهب علیه مذهب *
۲۳۳	موج روشنفکری ما *
۲۳۹	جامعه ما و تماس با غرب *
۲۶۰	سوسیالیسم *
۲۶۵	دنیا بینی که در آن زندگی می کنیم *
۲۸۸-۲۸۱	ملحقات
۲۹۶-۲۸۹	نمونه ها: عکس برخی از صفحات نسخه های اصل
۳۵۲-۲۹۷	پیوست ها
۲۹۹	* مآخذ
۳۰۱	یادداشتها و توضیحات
۳۱۱	* فهرست آیات قرآن
۳۱۲	* فهرست نام اشخاص و قبائل و فرق
۳۱۶	* فهرست اماکن و مؤسسات
۳۱۹	* فهرست کتب و مقالات
۳۲۰	* فهرست موضوعات و مفاهیم و تعبیرات

○ یادداشت ناشر

نوشته ما و اقبال که دفتر دوم این کتاب را تشکیل می‌دهد، از جمله یادگارهای برادر شهید ماست که تاکنون چاپ و انتشار نیافته است. این نوشته از آثار سال‌های اخیر است. همانطور که در خصوص بازگشت به کدام خویش نیز گفته‌ایم شرایط سخت پلیسی‌ای که برادر ما در متن آن روزگار می‌گذرانده است سبب شده‌اند که در کار نوشتن مطالب این سال‌ها تدام زمانی وجود نداشته باشد، نتیجه آن‌که درین سنخ نوشته‌ها جاهای خالی و تفصیل مطالبی که قبلاً بدان‌ها اشارت رفته است و امثال این‌ها دیده می‌شود. علاوه بر آن برخی از نوشته‌ها، از جمله ما و اقبال متأسفانه ناتمام مانده‌اند (بحثی که از صفحه ۲۶۵، این کتاب آغاز می‌شود، به انجام خود نرسیده است).

در متن کتاب (ص ۳۵) می‌خوانیم که: «اقبال عنوان یک فصل است.» و با شناختن وی و سیدجمال «وارد متنی می‌شویم که عنوانش این شخصیت‌ها هستند، متنش خود

ما، اندیشه ما، مشکلات و راه حل‌های ماست.»

برای شناختن اقبال، باید خود را شناخت، به دردها آشنا شد و به راه حل‌های ارائه شده اندیشید. این طرز تلقی و برداشت از سونی موجب آنست، که شناسندگان این سرفصل‌ها و بهره‌برندگان از این رهنمودها، نام سیدجمال و اقبال و شریعتی را با هم ببرند و از سوی دیگر نیز سبب می‌گردد که در طرح مطالعات و کتاب‌های برادر شهید ما در این زمینه، همه این مسائل در رابطه با یکدیگر مورد بحث قرار گیرند و از یک مسأله به مسأله دیگر پرداخته شود و مجدداً به یاری یافت‌های تازه، مسأله قبل بررسی گردد و... در متن طرحی این چنان نام‌ها و عناوین فصل‌ها، خود به خود چندان تکرار نمی‌شوند، اما این بدان معنی نیست که دامن سخن از آنچه مربوط به سرفصل است، به سونی دیگر رفته است، و این همان نکته است که برادر شهید ما در نوشته ما و اقبال (ص ۱۴۲) می‌نویسد که: «همه سخن گفتیم و از اقبال هیچ نگفتیم! از اقبال سخن نگفتیم، آری، اما این اقبال بود که سخن می‌گفت..... این همه درس‌هائی است که در مکتب او می‌توان آموخت، او ماست که به قیام انقلابی سیدجمال قوام ایدئولوژیک بخشید و درخت برومند و سرکش او را، ریشه‌های عمیق فکری داد.»

کتاب حاضر همانطور که در بخش پیوست‌ها (مآخذ) گفته‌ایم، عمده حاوی دو دفتر است. دفتر اول سخنرانی برادر شهید ما در جلسه بزرگداشت اقبال است، که از

طرف حسینیۀ ارشاد در اردیبهشت ماه ۱۳۴۹ برگزار شد و دفتر دوم نوشته مفصلی است که تا کنون نشر نیافته است. نامه به سر سید احمدخان با آنکه ظاهراً با اقبال ارتباط دارد، درین کتاب نیامده است، این متن در محل خود با توضیح لازم چاپ خواهد شد.

چاپ حاضر حاوی کلیۀ تصحیحات و تجدید نظرهای برادر ما در متن سخنرانی است. نوشته ما و اقبال که به خط اوست عیناً به چاپ رسیده است. در این قسمت، هر جا که برای روشن شدن یا کامل شدن جمله لازم بوده است، یک یا دو کلمه به متن اضافه شود، این قبیل کلمات با نهایت دقت داخل [] قرار گرفته اند.

دو پاورقی طولانی نوشته ما و اقبال را به ملحقات پایان کتاب برده ایم. کلیه مطالبی که در زیر صفحات آمده اند و با شماره مشخص شده اند، اصولاً از برادر شهیدمان است. توضیحات و ارجاعاتی که در زیر صفحات آمده اند و از ما هستند با عنوان دفتر مشخص شده اند. یادداشت ها و توضیحات دیگر که برای روشن کردن برخی از نکات اند، در بخش پیوست ها گردآوری شده اند و ارقام (۱ و ۲ و ۳) موجود در متن، مربوط به آنهاست. این یادداشت ها و توضیحات جز در مواردی که صریحاً یادآوری شوند، از ناشرند.

در آبان ماه ۱۳۵۱ حسینیۀ ارشاد را بستند تا کوششی را که در عرصۀ آن - به تعبیر اقبال - برای جستجوی بینائی

آتش‌ناک خونین معنی یاب زیبایی شناس شکوهمند
توانای حیدری آغاز شده بود، نافرجام سازند. اما چنین
نشد که کار خدائی و گام برداشتن در راه خدا تعطیل بردار
نیست، و در جنگ باطل با حق و حقیقت، سرانجام،
پیروزی با حق است. «کلما اوقدوا ناراللعرب اطفأهاالله»
(مائده - ۶۴) چنین باد.

والله الهادی الی سبیل الرشاد

دفتر تدوین و انتشار

مجموعه آثار شهید دکتر علی شریعتی